

СКОРОТЛИВА ФУНКЦІЯ МІОКАРДУ У ЗДОРОВИХ ЛЮДЕЙ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ТИПУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ КРОВООБІГУ

Савка Ю.М., Цяпець С.В., Раточка Я.Г., Щобак О.І., Фекема В.П.

За останні роки в фізіології кровообігу сформувалась уява про неоднорідність поняття гемодинамічної норми [9, 10]. Виявилось, що нормування окремих гемодинамічних параметрів без врахування їх взаємозв'язку менш інформативні ніж синтетичний підхід до оцінки кровообігу, який базується на врахуванні не лише абсолютних значень окремих показників, а на визначенні їх фізіологічних співвідношень в різних умовах життєдіяльності [10]. Саме такий підхід використовується при інтегральній оцінці гемодинаміки по типах саморегуляції кровообігу (ТСК) [1,2,4]. Так, встановлено, що у нормі існують три ТСК: серцевий, судинний і середній. Для кожного з цих типів характерне певне співвідношення серцевого і судинного компонентів центральної гемодинаміки.

Інтегральна оцінка серцево-судинної системи по ТСК широко використовується у фізіології, спортивній медицині, кардіології [6, 7, 8], але однозначної думки щодо діагностичної і прогностичної цінності цього методу поки що не досягнуто. Залишається неясним і питання про особливості функціонального стану серця у представників різних ТСК. У даній роботі була зроблена спроба дослідити залежність скоротливості міокарду від типу саморегуляції кровообігу.

МЕТОДИКА

Було обстежено 84 практично здорових осіб чоловічої статі віком від 24 до 37 років, розділених на три групи у відповідності із їх належністю до того чи іншого ТСК. Першу групу (I) склали 23 особи з серцевим ТСК, другу(II) групу - 13 людей із судинним, і третю(III) - 44 особи із середнім ТСК. Обстежувані не мали ніяких скарг на здоров'я, при фізикальному огляді та на ЕКГ у спокої у них не було виявлено патологічних змін.

Скоротливу функцію міокарду лівого шлуночка досліджували за даними ехокардіографії у М-режимі (I стандартна позиція), котру проводили в положенні обстежуваного лежачи на спині за допомогою апарату Ігех - 420 (США). У якості показників скоротливої функції міокарду були використані ступінь зміни передньо-заднього розміру лівого шлуночка в систолу (S), швидкість циркулярного скорочення волокон міокарду (Vcf), фракція викиду (ФВ). Енергетичну характеристику серцевої діяльності визначали по величині хвилинної роботи серця (А), по витраті енергії на переміщення 1 літра хвилинного об'єму крові і по подвійному добутку (ПД). Всі ці показники вираховувались за загальнопринятими методиками, які описані в літературі [5,6].

Вихідний тип саморегуляції кровообігу визначали по методиці Арінчина М.І. [3]. Статистична обробка отриманих даних виконана за загальнопринятою методикою з обчисленням достовірності різниці групових середніх за критерієм Стьюдента. Достовірним вважали різницю при $p > 0,05$.

РЕЗУЛЬТАТИ І ОБГОВОРЕННЯ

Результати дослідження представлені в Таблиці 1. Як видно з отриманих даних, найбільш високою була скоротливість міокарду у обстежених із серцевим ТСК. Виняток складала величина фракції викиду, яка у групі I не корелює з іншими показниками скоротливості. Як пояснення цього факту, можна запропонувати гіпотезу про те, що даний параметр не відображає у повній мірі інотропний стан серцевого м'язу із-за наявності у представників серцевого ТСК помірної гіпертрофії міокарду, яка візуально виявляється в ході ехокардіографічного дослідження і підтверджується вимірами товщини задньої стінки лівого шлуночка. Щодо представників судинного і середнього типів можна відмітити, що у них по більшості показників скоротливості не знайдено достовірних відмінностей. В іншому співвідношенні знаходяться енергетичні показники серцевої діяльності. Так, найбільш економічною серцева діяльність виявилася у представників судинного і середнього типів: у них виявлені більш низькі у порівнянні із серцевим типом показники хвилинної роботи, витрати енергії на переміщення 1 літра хвилинного об'єму крові. У представників судинного ТСК зареєстрована зменшена потреба міокарда в кисні за даними подвійного добутку. Хоч отриманий матеріал представляє певну цінність, більш інформативною в практичному відношенні є динаміка показників функціонального стану міокарду під впливом функціональних проб.

У даному дослідженні був використаний простий і доступний тест із фізичним навантаженням - проба Мартіне : 20 присідань за 30 секунд. Результати тестування представлені на Рис. 1. Для унаочнення значення всіх показників у спокої прийняті за 100%, показники після навантаження виражені в % по відношенню до величини в стані спокою.

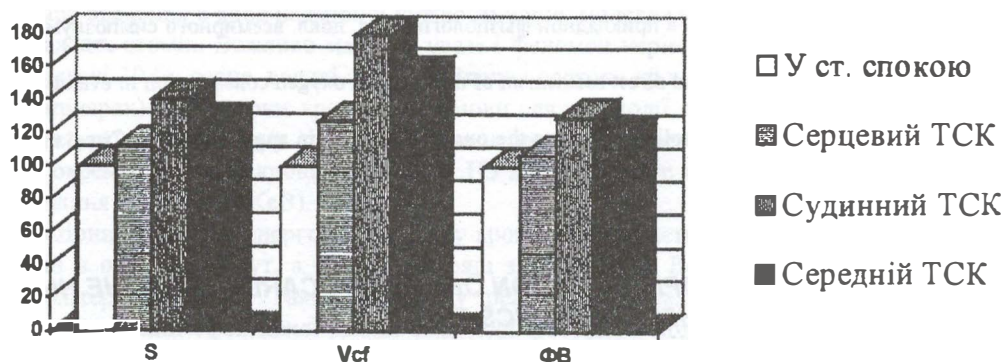

Рис. 1. Динаміка показників скоротливості міокарда у представників різних ТСК під впливом проби Мартіне

Як показано на Рис. 1, максимальний приріст показників скоротливості міокарду має місце у представників судинного типу саморегуляції кровообігу, мінімальний - у серцевого. Зміни показників у представників середнього ТСК займають проміжне положення у порівнянні із серцевим та судинним ТСК.

Таким чином, низькі показники скоротливості міокарда у спокої у представників судинного ТСК можна трактувати як фізіологічну гіподинамію серцевого м'язу, що відображає економізацію серцевої діяльності, а не патологічний чи передпатологічний стан серця, як це зустрічається у літературі [7].

З іншого боку, звужений діапазон приросту показників скоротливості міокарду у представників серцевого типу відображає обмежений міокардіальний резерв, не зважаючи на високі значення показників у стані спокою.

На наш погляд, отримані результати мають певне значення для вирішення питання про діагностичну цінність ТСК у діагностиці функціонального стану організму людини.

Таблиця 1

Показники скоротливості міокарда у представників різних типів саморегуляції кровообігу

Показники	Групи обстежених	Рівень значимості (p) різниці між				
		I	II	III	I і II	I і III
S	0,36±0,2	0,25±0,02	0,31±0,03	< 0,02	> 0,05	< 0,05
Vcf	0,91±0,04	0,77±0,03	0,83±0,3	< 0,01	> 0,05	> 0,05
ФВ, %	44,0±0,9	54,7±1,12	56,5±0,96	< 0,01	< 0,001	> 0,05
A, кГм	8,95±0,1	6,69±0,14	7,07±0,14	< 0,01	< 0,001	> 0,05
PE, Вт	13,08±0,31	13,21±0,30	11,74±0,23	< 0,01	< 0,05	> 0,05
ПП, од	90,32±1,62	81,58±1,43	86,57±1,53	< 0,02	> 0,05	< 0,05

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Аринчин Н.И. Проблема тензи и тонии в норме и патологии кровообращения // Физиоглогия человека. - 1978 т. 4 - №3.-С.426-435.
- 2.Аринчин Н.И., Борисевич Г.Ф. Микронасосная функция скелетных мышц при их растяжении. - Минск Наука и техника. 1986. - 112 с.
- 3.Аринчин Н.И., Борисевич Г.Ф., Володько Я.Т. и др. Физическая тренировка микронасосной деятельности внутримышечных периферических сердец. - Минск: Наука и техника, - 1984. - С.27 - 34.
- 4.Аринчин Н.И., Кулага Г.В. Гипертоническая болезнь как нарушение саморегуляции кровообращения. - Минск: Наука и техника, - 1969. - 104с.
- 5.Голикова Г.М., Кубергер Н.В., Гальнис Б.Л., Чуракова Т.П. Функциональные исследования сердечно-сосудистой системы. Справочник функциональной диагностики в педиатрии. - Минск: Медицина, 1979. - С. 171.

6.Гулько Н.С., Глупова Е.В. Значение типов саморегуляции кровообращения в управлении подготовкой спортсменов, тренирующихся на выносливость. Тез. докл. X региональной научно-методической и практической конференции республик Прибалтии и Белорусии. Проблемы спортивной тренировки. - Вильнюс, 1984. - С. 81-82

7.Давиденко В.И., Деряпа Н. Р. Типы саморегуляции кровообращения у здоровых лиц в различных климатогеографических зонах // Бюллетень Сибирского отделения АН СССР. - 1983. -№4. С.45 - 48.

8.Заслонова И.К. Типы саморегуляции кровообращения в оценке функционального состояния сердечно-сосудистой системы. Оценка и прогнозирование состояний в прикладной физиологии. Тез. докл. всемирного симпозиума. - Фрунзе. ~ 1980. С.263-264.

9.Amsterdam E., Mason D. Exersive testing and direct assessment of miocardium oxygen consumption in evalution of angina pectoris. Am /J. Cardiol. - 1977. - V.62 - P. 10.

10.Robinson B. Relation of heart rate and systolic pressure to the onset of the pain in angina pectoris. Circulation. -1967. V.35.-P.1073.

SUMMARY

THE DEPENDENCE OF INOTROPIC FUNCTION OF THE MYOCARDIUM ON THE HUMAN HEMODYNAMICS TYPE

Savka J.M., Cyapec S.V., Ratochka Y.G., Schobak O.I, Feketa V.P.

Dependence of the conractile function of the myocardium on the type of circulatory self-regulation in healthy men was found. Optimal indices of the myocardial contractility were recorded in subjects with the vascular type of circulatory self-regulation.